

Regeringskansliet
Näringsdepartementet

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Maria Lönn
08-563 085 61
maria.lonn@hsv.se
YTTRANDE

2008-03-04
Reg.nr 13-5905-07

Departementsskrivelsen ”Handlingsplan för en ny institutssektor” (N2007/10117/FIN)

Högskoleverket har anmodats att yttra sig över rubricerade departementsskrivelse. Verket deltog inte i remissbehandlingen av det underlag som ligger till grund för handlingsplanen¹. Därför återfinns även synpunkter på detta i yttrandet.

Övergripande synpunkter

Högskoleverket är angeläget om att staten stödjer industriellt inriktad forskning och utveckling. Troligtvis behöver detta stöd utökas för att ytterligare stärka de svenska företagens konkurrenskraft och för att snabba på utveckling av ny teknik. Högskoleverket bedömer däremot inte att en förstärkt, fristående institutssektor, enligt skrivelsens förslag, leder till de effekter som regeringen vill uppnå.

Utifrån Högskoleverkets kunskaper om universitetens och högskolornas kapacitet när det gäller samverkan med industrin och kommersialisering av forskningsresultat och idéer är verket övertygat om att instituten borde knytas ännu närmare dessa. På sikt bör instituten införlivas antingen i enskilda lärosäten eller i de holdingbolag som finns hos många universitet och högskolor². Detta har exempelvis skett i Danmark. Högskoleverket menar att en sådan organisation ger näringslivet tydliga ingångar till forsknings- och utvecklingsmiljöer.

Det finns flera argument för Högskoleverkets förslag. Det kanske viktigaste är att institutens och lärosätenas verksamheter sammanfaller. Exempelvis finns det inte längre en tydlig skillnad mellan det som traditionellt sett är högskolans uppgift, dvs. forskning, utbildning och samverkan med det omgivande samhället, och institutens, dvs. utveckling och innovation. Till det kan läggas att många av lärosätenas holdingbolag erbjuder samma slags konsultverksamhet och uppdragsforsk-

¹ Sverker Sörlin (2006), *En ny institutssektor. En analys av industriforskningsinstitutens villkor och framtid ur ett närings- och innovationspolitiskt perspektiv.*

² Av direktiven till den pågående utredningen om *Ökad frihet för universitet och högskolor* (Dir. 2007:158) kan utläsas att lärosätena ska få möjlighet att agera mer självständigt och affärsmässigt i framtiden. En sådan ordning möjliggör institutliknande, kommersiell verksamhet inom lärosätet.

ning som instituten. Det mest rationella är därför att föra samman liknande forsknings- och utvecklingsmiljöer, oavsett om de finns vid lärosäten eller institut, snarare än förstärka dem var för sig. Sedan länge är det känt att det i Sverige finns alltför många forskande enheter.

Ett annat argument är att flera väl fungerande institut, t.ex. Chalmers industri-teknik och STFI-Packfors, i praktiken hänger samman med lärosäten genom projekt eller personunion.

Synpunkter på processen och skriftliga underlag

Högskoleverket anser att det är en principiellt viktig forsknings- och innovationspolitisk fråga hur staten ska styra sina resurser till behovsmotiverad forskning. Detta gäller oavsett om forskningen är tänkt att bedrivas vid ett lärosäte eller ett institut. Det är därför olyckligt att den rapport som ligger till grund för rubricerade handlingsplan – *En ny institutssektor. En analys av industriforskningsinstitutens villkor och framtid ur ett närings- och innovationspolitiskt perspektiv* – bygger på förhållanden vid KTH och Chalmers. När den sedan remissbehandlades inbjöds endast ett fåtal lärosäten till hearing och samma lärosäten fick information om möjligheten att skicka in skriftliga remissvar. Högskoleverket menar att samtliga lärosäten med naturvetenskapligt, tekniskt eller medicinskt vetenskapsområde samt de med holdingbolag borde ha inbjudits till att delta i processen. Även i remissbehandlingen av den nu aktuella handlingsplanen är remissinstanserna bland lärosätena begränsade till samma skara. Till det kan läggas att de erfarenheter från samverkan mellan lärosäten och institut som redovisas i handlingsplanen också de begränsar sig till KTH och Chalmers. Detta sammantaget gör att Högskoleverket bedömer frågan otillräckligt beredd ur ett högskoleperspektiv.

Synpunkter på förslag till handlingsplan

Högskoleverkets uppfattning är alltså att instituten bör införlivas antingen i enskilda lärosäten eller i de holdingbolag som finns hos många universitet och högskolor. Högskoleverket förordar inte en förstärkt, fristående institutssektor och menar dessutom att frågan inte är tillräckligt beredd. Under dessa förutsättningar lämnar verket följande synpunkter på handlingsplanen.

Högskoleverket tycker det är rimligt att *skapa en mer sammanhållen institutsstruktur* som kan uppträda mer samlat. Detta ger en tydlighet vad gäller uppdrag och finansiering för de medverkande instituten. Högskoleverket är också angeläget om att *instituten får en starkare samverkan med universitet och högskolor*. Det gäller dock att bredda denna samverkan till att inte enbart avse de universitet och högskolor som redan har ett nära samarbete med dem.

Detta yttrande har beslutats av universitetskanslern i närvaro av avdelningschefen
Lena Adamson efter föredragning av utredaren Maria Lönn.

Anders Flodström

Maria Lönn

Kopia f.k.: Utbildningsdepartementet